

УДК 351

Скок П. О.,

здобувач Академії муніципального управління

СТАНДАРТИЗАЦІЯ У СФЕРІ ОСВІТИ ТА ІНТЕГРАЦІЙНИХ МОБІЛЬНИХ ПОТОКАХ

Анотація. Досліджено інтернаціональні студентські потоки. Визначено напрями міжнародного співробітництва українських і зарубіжних вищих закладів. Визначено особливості міжнародного співробітництва та інтеграційних мобільних потоків.

Ключові слова: Інтернаціональні студентські потоки, міжнародне співробітництво, інноваційне суспільство.

Скок П. А.,

соискатель Академии муниципального управления

СТАНДАРТИЗАЦИЯ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ИНТЕГРАЦИОННЫХ МОБИЛЬНЫХ ПОТОКАХ

Аннотация. Исследованы интернациональные студенческие потоки. Определены направления международного сотрудничества украинских и зарубежных высших учебных заведений. Определены особенности международного сотрудничества и интеграционных мобильных потоков.

Ключевые слова: Интернациональные студенческие потоки, международное сотрудничество, инновационное общество.

Skok Pavel,

Researcher Academy of Municipal Management

STANDARDS IN EDUCATION AND INTEGRATION OF MOBILE FLOW

Abstract: National Doctrine of Education Development, a strategic document that defines the main directions of development of education in the XXI century, one of the important factors that affect the level and quality of students in higher education, using recognized international educational standards of educational quality. To obtain objectively capture data on the students educational standards ahead in many countries prefer the so-called external evaluation of students' educational achievements which unlike internal (ie, conducted at group level, department or school), provides for the evaluation using standardized tasks (tests), developed by individual institutions, the scale of national and local coverage. External evaluation can perform both diagnostic and certification functions at certain stages of training in higher education, and afterwards through public national final exams.

Certain of the most powerful institutions of higher education in the European space entry provides convenient opportunity to improve the quality of education, integrate into European structures additional funding to intensify research activities. For some professors and students of Ukraine - it also means the possibility of reaching a new level of professional mobility. But, unfortunately for bilshosti- this disturbance, increasing demands while maintaining wages at the same level. It is also possible another stream outflow intellectual cream of the higher education institutions, especially the most talented students.

Should pay more attention to the content and guidelines for implementation of ECTS in the educational system of Ukraine. ECTS has become a generalized basis for the national credit systems. They encourage further progress in order to transform the watch with the ECTS system for incremental, that should be used consistently in proportion as it develops within the European Higher Education Area. Gained during the teaching experiment interim experience shows that the use of modular forms of education contributes to: intensify the educational process; systematization of learning, increase student motivation and responsibility for the results of training activities, empowerment for full disclosure of their abilities and achieve real opportunities for mobility in the European and world educational space. The use of ECTS in the learning process also requires further deep restructuring psychological, didactic, scientific and technical activities of teaching staff in the whole system of higher educational institutions of Ukraine.

Keywords: International student flows, international cooperation, innovative society.

Вступ. В умовах формування інноваційного суспільства функціональними особливостями освіти виступає не тільки здатність надавати тим, хто навчається, нагромаджений в попередні роки обсяг знань та навичок, але й підвищувати здатність до сприйняття та використання на практиці нових наукових ідей, технічних інструментів та методів виробництва, формувати у працівників новаторські здібності, ініціативу та підприємливість.

В умовах приєднання України до Болонського процесу цілком закономірною постала необхідність перебудови і вдосконалення системи державного управління вищою освітою по спрямуванню української освіти на досягнення сучасного світового рівня, збільшення внеску в розвиток економіки, науки, освіти, культури країни й добробуту народу.

Аналіз останніх наукових досліджень. Серед найбільш відомих зарубіжних вчених, котрі досліджують проблеми вищої освіти можна назвати Ф.Альтбаха, Г.Келлі, К.Павловського, А.Річардса, П.Скотта та ін. Досить ґрунтовно та всебічно досліджується розвиток сучасної вищої освіти російськими вченими. Серед них: А.Галаган, Б.Гершунський, О.Ліферов, В.Садовнічий та ін. В Україні розробка концепції реформування вищої освіти входить до кола наукових інтересів таких визнаних вітчизняних фахівців як В.Андрущенко, М.Згуровський, К.Левківський, В.Луговий, В.Козаков, К.Корсак, В.Кремень, В.Огнев'юк, С.Ніколаєнко, М.Степко, Т. Фініков та ін.

Постановка завдання. Дослідити інтернаціональні студентські потоки. Визначити напрями міжнародного співробітництва українських і зарубіжних вищих закладів. Визначити особливості міжнародного співробітництва та інтеграційних мобільних потоків.

Результати. У європейському освітянському просторі практично всі країни прийняли методику ECTS, яка дає державі достатню можливість визначати кількісну і якісну оцінку знань студентів. Це значить, що пропонується ввести в усіх національних системах освіти єдину систему

обліку трудомісткості навчальної роботи в кредитах. Систему пропонується робити накопичувальною, здатною працювати в рамках концепції навчання протягом всього життя. Вона не регулює зміст і структуру програм навчання, а містить загальні зрозумілі для всіх механізми – кредити і оцінки. До основних належать такі компоненти: прозорість і достовірна інформація про результати роботи студента, що передбачає щорічне надання відомостей про програми навчання ВНЗ, зміст і структуру навчальних дисциплін; угода між університетами-партнерами і студентом; використання залікових одиниць – кредитів.

Таким чином, входження України до єдиного Європейського та Світового освітнього простору було б неможливим без запровадження європейської освітньої системи ECTS. Колишній міністр освіти і науки, нині Президент АПН України В. Кремень вважає, що “Болонський процес - це не уніфікація європейської освіти, а її гармонізація. Елементи стандартизації європейської освіти, які є в документах Болонського процесу, необхідно буде так вписати в практику освітньої діяльності, щоб не зашкодити вітчизняній освіті, а зберегти елементи власних конкурентних переваг та наростити їх кращими надбаннями світової практики” [3, с. 12]. Україна зробила кілька важливих кроків у напрямі реалізації цих вимог Болонської декларації. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України підготувало масштабний план реалізації заходів. Він мав охопити створення практично єдиної системи загального заліку періодів і обсягів навчання, подолання перешкод мобільності студентів, викладачів і адміністративного персоналу університетів, налагодження співробітництва у створенні загальноєвропейської системи критеріїв і методів оцінювання якості освіти, пропаганда європейського виміру вищої освіти, насамперед у таких сферах, як навчальні програми, інституціональне співробітництво і розвиток програм, що поєднують навчання, дослідження і практику.

Першим кроком на етапі впровадження ECTS повинна була стати структурна трансформація навчальних планів у систему кредитів відповідно до вимог ECTS та розробка шкали переведення своїх оцінок на оцінки ECTS. Кредити враховували всі види навчального процесу, у тому числі самостійну роботу, і забезпечували уніфікований підхід до визначення трудомісткості освітньої діяльності студента. З часом у країнах Болонської конвенції планується введення єдиного загальноєвропейського стандарту – додатку до диплому студента, де записи робитимуться в залікових одиницях ECTS, що матимуть однакову ціну в усій Європі. Цю систему ще у 1989/90 навчальному році було піддано пілотному впровадженню у 145 європейських ВНЗ і рекомендовано до застосування. Для впровадження системи ECTS у ВНЗ Україні потрібно було розробити і впровадити заходи забезпечення практичної бази для кредитно-модульної

системи, яка включала б такі основні елементи ECTS: інформаційний пакет – загальну інформацію про ВНЗ, назву напрямів, спеціальностей, спеціалізацій спеціальностей, анотації (змістові модулі) із зазначенням обов'язкових та вибіркових курсів, методики і технології викладання, залікові кредити, форми та умови здійснення контрольних заходів, система оцінювання якості освіти тощо; договір про навчання між студентом та вищим закладом освіти (напрямок, освітньо-кваліфікаційний рівень, порядок і джерела фінансування, порядок розрахунків); академічну довідку оцінювання знань, що засвідчує досягнення студента в системі кредитів і за шкалою успішності на національному рівні та за системою ECTS.

Експерти звертають увагу на те, що вже існуючі контури Болонського клубу і Євросоюзу не збігаються. Відповідно для студентів з країн, що не входять до Євросоюзу, один із базових принципів Болонського руху – європейська мобільність – стає доволі проблематичним. Адже в цьому разі починають виявлятися інтереси відомств, на які вищі навчальні заклади та МОН України не мають впливу. Виникає нерівність умов участі у Болонському процесі.

Студентська мобільність, безумовно, дуже старе явище. Ряд країн вже мають багатий досвід в цій сфері. Однак в останні роки інтернаціональні студентські потоки стали провідною особливістю глобалізуючої системи вищої освіти. Згідно статистичі ЮНЕСКО, за останні 25 років зростання міжнародної студентської мобільності склало 300 %. Експерти передбачають, що цей ріст буде продовжуватися деякий час, навіть якщо щорічні темпи росту будуть поступово спадати. Є прогнози, у відповідності з котрими чисельність студентів, що навчатиметься за межами своїх країн, зросте у світі на 2012 рік до 2,8 млн., а на 2025 до 4,9 млн. чол. [1, с. 9; 4, с.196]. Тому глобалізаційні процеси у сфері вищої освіти вимагають пильної уваги з боку Міністерства освіти і науки, молоді та спорту до розвитку відповідних процесів в Україні. Традиційно склалось так, що переважно іноземні студенти приїждять до нас із країн, що розвиваються. Простір СНД – ближнє зарубіжжя – також сфера українських інтересів. Українська освіта на сучасному етапі обходиться значно дешевше західної, що підвищує її конкурентоспроможність. До того ж, поки зберігає свою привабливість цілий ряд спеціальностей, що мають традиційно високий рівень і престижність. Міжнародне співробітництво українських і зарубіжних ВНЗ реалізуються сьогодні в основному по наступних напрямках: програми подвійного диплома, філіали іноземних вузів, самостійна освітня діяльність, спільні наукові центри і освітні програми. Основні партнери зарубіжних вузів – великі регіональні державні заклади. В основному співробітництво здійснюється по таких напрямках, як економіка, юриспруденція, лінгвістика, інженерно-технічні спеціальності.

Одним з найважливіших завдань проблеми стандартизації освітніх систем на етапі входження України до Болонського процесу постала уніфікація механізмів контролю якості навчання. Необхідно було знайти відповідність між традиційною рейтинговою шкалою за кредитно-модульною системою навчання відповідно до вимог Європейської кредитно-трансферної системи ECTS. Нова система, запропонована МОН, мала забезпечувати об'єктивність та індивідуальний підхід в оцінці рівня сформованості знань і якості навчання кожного студента як особистості. Метою розвитку галузей вищої освіти в Україні було набуття такої якості, що відповідає би потребам особистості студента, вимогам суспільства та забезпечувала інтеграцію у світовий освітянський простір. Проведення педагогічного експерименту об'єктивно зумовило певне підвищення статусу та ролі студента як суб'єкта освітньої діяльності завдяки його участі у формуванні індивідуального навчального плану, підвищенню його відповідальності за результати навчання, самоорганізації власної освіти, участі в науковій, творчій роботі та в управлінні навчальним процесом.

Перші результати педагогічного експерименту засвідчили, що для досягнення його мети необхідно вжити певні додаткові заходи. В МОН України було доопрацьовано проект додатку до диплому про вищу освіту, який відповідає моделі, що розроблена Європейською Комісією, Радою Європи і UNESCO / CEPES та вимогам Болонського процесу, на виконання Указу Президента України “Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні” від 04.07.2005 № 1013/2005, відповідно до пропозицій та зауважень, отриманих від провідних вищих навчальних закладів. Але досить легко буде ввести уніфікований додаток до дипломів, застосування якого в Україні гальмувало браком коштів. Додаток, окрім переліку дисциплін з означенням їх обсягу і результатів складання екзаменів чи проведення інших форм контролю, має включати стандартизований опис структури освітньої системи та номенклатури дипломів. Останнє є дуже погрібним для надання інформації про місце навчального закладу, який видав диплом, його програм і освітніх кваліфікацій у системі освіти певної країни для полегшення порівнянь з відповідними аналогами в будь-якій державі, де може виникнути потреба у визнанні цього диплома [2, с. 46; 5, с. 190].

Національна Доктрина розвитку освіти, яка є стратегічним документом, що визначає основні напрями розвитку освіти в XXI столітті, одним з важливих чинників, що впливають на рівень та якість підготовки студентів у вищих навчальних закладах, визнала використання світових освітніх стандартів якості освіти. З метою отримання об'єктивних даних про рівень опанування студентами освітніх стандартів перевагу у багатьох країнах віддають так званому зовнішньому оцінюванню навчальних

досягнень студентів, яке на відміну від внутрішнього (тобто такого, що проводиться на рівні групи, кафедри або навчального закладу), передбачає оцінювання за допомогою стандартизованих завдань (тестів), розроблених окремими інституціями, з масштабом національного і локального охоплення. Зовнішнє оцінювання може виконувати як діагностичну, так і сертифікаційну функції на певних етапах навчання у вищому навчальному закладі, так і після його закінчення у формі державних національних підсумкових іспитів.

Цікавим досвідом сьогодні є загальноєвропейський процес визначення та відбору ключових компетентностей, що відбувається завдяки здійсненню міжнародного проекту в рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США та Канади, де було започатковано програму “Визначення та відбір компетентностей: теоретичні та концептуальні засади” зі скороченою назвою “DeSeCo” (1997 р.) [6, р. 304]. Програма “DeSeCo” сьогодні робить спробу систематизувати та узагальнити досвід багатьох країн в їх визначенні та відборі ключових компетентностей. Експерти програми “DeSeCo” визначають поняття компетентності (competency), як здатність успішно відповідати на індивідуальні та соціальні потреби, діяти та виконувати поставлені завдання. Кожна компетентність побудована на комбінації (поєднанні) взаємовідповідних пізнавальних відношень та практичних навичок, цінностей, емоцій, поведінкових компонентів, знань та вмінь, всього того, що можна мобілізувати для активної дії. В Україні як і в інших країнах Болонської конвенції вже введено єдиний загальноєвропейський стандарт – додаток до диплому студента, в якому враховані ці дані.

Висновки. З огляду на викладене, доходимо висновку, що певній частині найпотужніших ВНЗ входження в європейській простір дає слушний шанс поліпшити якість навчання, інтегруватися в європейські структури додаткового фінансування, активізувати наукову діяльність. Для частини професури і студентства України – це означає також можливість виходу на новий рівень професійної мобільності. Але, на жаль, для більшості – це порушення спокою, підвищення вимог при збереженні заробітної плати на незмінному рівні. Можливий також черговий потік впливу інтелектуальних вершків з ВНЗ, насамперед найталановитіших студентів.

Список використаних джерел:

1. Астахова В.И., Астахова Е.В. Становление международного сотрудничества Украины в области образования: учет современных тенденций / В. И. Астахова, Е.В. Астахова // Гуманітарні науки. – 2006. – №2. – С. 4–45.
2. Корсак К. Формування культури оцінювання і забезпечення якості роботи вищих шкіл / К. Корсак // Вища освіта України. - 2004. - № 1. - С. 41-48.

3. Кремінь В.Г. Болонський процес: зближення, а не уніфікація / В.Г. Кремінь // Дзеркало тижня. - 2003. -13 груд. – С. 10-16.
4. Куделя П.О. Вища школа регіону як об'єкт соціального управління : [монографія] / П.О. Куделя. - Дніпропетровськ : Дніпрокнига, 2002. - 272 с.
5. Лич В.М. Фінансування науки: аналіз стану, проблеми та шляхи вдосконалення / В.М. Лич // Вісник ВДУ ім. Лесі Українки : серія „Економічні науки”. - 2005. - Розділ III. – С. 189-194.
6. Nitko Anthony J. Educational Assessment of Students. – USA : Prentice-Hall. - 2001. - 514 p.

References:

1. Astakhov V.I. (2006) Astakhov EV Formation of international cooperation in the field of education in Ukraine: Current Trends , Gumanitarni science. Vol. 2. P. 4-45.
2. Korsak K. (2004) Formuvannya culture otsinyuvannya i zabezpechennya yakosti robot vischih shkil , Vishcha Osvita of Ukraine. Vol. 1. P. 41-48.
3. Kremin V.G. (2003) Bologna processes: zblizhennya and not unifikatsiya , Dzerkaļi Tyzhden. Vol. 13 . 10-16.
4. Kudelya P.O. (2002) Vishcha school regionu yak ob'ekt sotsialnogo upravlinnya, Dniprokniga, Dnipropetrovs'k, Ukraine.
5. Leach V.M. (2005) Finansuvannya science: analiz camp, the problem is the Ahead vdoskonalennya , News VDU IM. Lesi Ukraïнки: seriya "Ekonomichni science." Vol. III. P. 189-194.
6. Nitko Anthony J. Educational Assessment of Students. – USA : Prentice-Hall. - 2001. - 514 p.

Рецензент: Дацій О.І., д.е.н., професор